

קונטראס

עֲרָשָׁה חֶסֶד

יגלה ממעלת האדם המרגיל עצמו לעשות תמיד חסד עם אחרים, ואיך שעליידי זה יפתח לעצמו את צנור החסד, וישפעו עליו תמיד רק חסדים ממוקור החסד העליון, ויזכה להיות דברוק בחיי המימים, בו יתברך, אשר הוא עצם החסד והרחמים.

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוו והצפון,
בוצינא קדישא עלהה, אדורנו, מורהנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עליינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורהנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רוז לא אין ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עליינו,
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגمرا ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תוכבב"

מזהרָא"ש נ"י אמר, שצְרִיכִים לְהַרְגִּיל
עֶצֶם לְעֵשׂוֹת חֶסֶד עִם כָּל בָּרִיה
שְׁבָעוֹלָם, וַיְהִי רְצׁוֹנוֹ יְתִבְרֹךְ, שִׁיחִיחָה
נְעָשָׂה צָנּוֹר הַחֶסֶד, בַּי עֲזָלָם חֶסֶד יְבָנָה,
עַקְרָב קִיּוֹם וְבָנִין הַעוֹלָם תָּלוּי עַל חֶסֶד.
(אמריך-מזהרָא"ש, חלק ב', סימן תקלה)

קונטֿרָס

עֹשֶׂה חֶסֶד

.א.

אָחִי הַיּוֹרֵד ! הַרְגֵּל עֲצָמָךְ לְעֹשָׂות חֶסֶד עַם כָּל
בָּרוּךְ, וְלֹעֲזָלָם תִּשְׂתַּחַל אַתָּה לְהִיוֹת "עֹשֶׂה חֶסֶד" עַם
זֶלֶתךְ. וְלֹא תִּחְכַּמְה שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה עַמְךְ חֶסֶד, כִּי מָה אַתָּה
צָרִיךְ אֶת טוֹבָת זֶלֶתךְ, אֲשֶׁר רַק יַצָּאוּ לְפָנֶיךְ רְעוֹתָמָה, כִּי
הָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגֵּל אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד לְהִיוֹת נוֹתֵן וְלֹא
מִקְבֵּל, הַיּוֹנוֹ "עֹשֶׂה חֶסֶד" עַם זֶלֶתךְ וְאַינָנוּ מִצְפָּה לְשׁוּם
גַּמְול מִמְּנוּ, וְאֵז — אִם יַרְגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לִילְךְ בְּדַרְךְ זֶוּ,
יַצְלִיחַ תָּמִיד, כִּי לְהַפּוֹךְ — אִם הָאָדָם "עֹשֶׂה חֶסֶד",
וּמִצְפָּה לְאֵיזָה גַּמְול, יָבוֹא לִיְדֵי אֲכַזְבּוֹתָ גְּדוּלוֹת, כִּי
בְּדַרְךְ כָּל אֵין בְּנֵי אָדָם מְעֻרִיכִים אֶת הָאָדָם שֶׁזָּכָה לְלִבְךְ
טוֹב, וְתָמִיד "עֹשֶׂה חֶסֶד" עַם זֶלֶתךְ, אֲדַרְבָּה הַם

מִשְׁלָמִים לֹו רַעֲה תְּחַת טוֹבָה, וַעֲלֵיכָן אָמַר פָּרְגִּיל עַצְמָךְ
לְהִיּוֹת תִּמְיד רַק נוֹתֵן מְשֻׁפֵּיעַ, וַעֲוֹשֶׁה חִסְדָּי" עַם זָלָתָה
בְּלִי שְׂתִּיצְפָּה לְטוֹבָה מָזְלָתָה, אֹז דִּיקָא פְּצָלִיתָ, וִיתְרַחֲבוּ
לְךָ הַדּוֹתָה וְהַמְּחִין, וְתַהְיָה אִישׁ טוֹב בָּאָמֶת.

ב.

צָרִיךְ שְׂתִּידָע, אֲהֹובִי, אֲחֵי הַיּוֹקֵר, כִּי הַמְּדָرָגָה הַכִּי
גְּדוֹלָה לְהַגִּיעַ אֲלֵיכָה בָּזָה הַעֲוָלָם הִיא — לְהִיּוֹת אִישׁ
"עוֹשֶׁה חִסְדָּי" עַם כָּל בָּרִיחָה, וְלַעֲזֹר לְזָלָתוֹ, כִּי בָּזָה
מְגַלְּהָ אֶת טָהָר לְבָבָו, וְאֶפְ שְׁלָכָל מֵשְׁתַּעַשָּׂה אֵיזָה
חִסְדָּ, הַסּוֹף שִׁיַּשְׁלָמָם לְךָ חִזְרָה רַעֲה, עַם כָּל זֹאת עַלְיכָ
לְהַתְּחִזּוֹק וְלַעֲשׂוֹת תִּמְיד חִסְדָּ עַם כָּל בָּר יִשְׂרָאֵל, כִּי כָל
אֶחָד מִיּוֹנָאֵל הַוָּא חָלֵק אֱלֹהָה מִמְּעָל מִמְּשׁ, וּבָזָה
שָׁאַתָּה "עוֹשֶׁה חִסְדָּי" עַמּוֹ, אַתָּה עוֹשֶׁה אֹז חִסְדָּ עַמּוֹ
יַתְּבִּרְךָ, וְאֶצְלָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הַוָּא מִאֶד מִאֶד חַשּׁוֹב
בְּשָׁעָה שָׁאַחֲד "עוֹשֶׁה חִסְדָּי" עַם הַשְׁנִי, כִּמוֹ שָׁאַמְרוּ
חַכְמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים (הַוּבָא בִּילְקוּוט הַוּשָׁע, רְמֵז תְּקָכ"בּ); אָמַר
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הַוָּא, חַבִּיב עַלְיִ חִסְדָּ שָׁאַתָּם גּוֹמְלִים זֶה
לְזֶה מִכָּל הַזָּבֵח שְׁזַבֵּח שְׁלָמָה לִפְנֵי, עַזְן שָׁם, וַעֲלֵיכָן

עוֹשֶׂה חִסְד

שטו

הרגל עצמה במדת החסד, ותעשה תמיד חסד עם כל בר ישראל, ובאף זהה תזכה להתחז במדת החסד שהיא מדה אחת מהותיו יתברך, ובאותו רורותה שלחתא אתער דלעילא – באotta מדה שהאדם מתעורר לעשות כאן למטה, בן נמושך עליו מלמעלה; אשרי האיש הזוכה לעשות חסד תמיד.

.ג.

חמדת לבבי, ראה להרגיל עצמה להיות איש טוב, ותמיד תשתדל לעשות רק חסד עם זلتה, אשר אין עוד דבר יפה מזה, שהאדם "עוֹשֶׂה חִסְד" עם הכל, וזה מורה ומגלה את פנימיות לבבו הטוב. ועליך לידע, כי יש בני אדם המסתובבים שבורים ורצואים מרוב צרונותיהם והרפקאותיהם, ואין להם לפניו מי לספר את לבם, ומרב המרירות שעוזרת עליהם, הם נעשים סגורים בעצםם, אשר זה עוקר והורס אותם לגמרי, רחמנא לאצלן, וכשבא אדם טוב "זעושה חסד" עליהם, ומתייל לדבר עליהם, ומסביר פניו לפניהם, אין לך עוד מצוה גדולה מזו; ועל כן, אהובי, אחוי

הַיּוֹרֵךְ, הַרְגֵּל עֲצָמָךְ לְהִיוֹת "עוֹשֶׂה חִסְד" עִם כָּל בָּרִיהָ,
וְתִחְזֵק וְתִאֱמַץ אֶת כָּל הַשְׁבּוֹרִים וַרְצּוֹצִים וְהַרְחֹקִים,
אֲשֶׁר זֶה מִאֶד יָקֵר בְּעֵינֵינוּ יִתְבְּרַךְ, וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב
"וְעוֹשֶׂה חִסְד" עִם זֶלֶתוֹ, עַוד יִקְבְּלֶנּוּ שְׁכָרוֹ בְּזֶה הַעוֹלָם,
מִכָּל שְׁכָן מֵה שִׁיזְפָּה בְּעוֹלָם הַבָּא. עַין לֹא רָאָתָה
אֱלֹקִים זַוְלָתָךְ יִعַשְׂה לִמְחַכָּה לוֹ.

ד.

אָרִיךְ שַׁתְּדֻעַ, אֲהוֹבִי, אָחִי הַיּוֹרֵךְ, כִּי הָאָדָם הַמְּרָגִיל
עֲצָמוֹ לְעַשׂוֹת חִסְד תָּמִיד עִם זֶלֶתוֹ, מֹרֶה עַל זְפוֹךְ מִחוֹ
וְדַעַתּוֹ, כִּי לֹא יִעַשְׂה אָדָם חִסְד עִם חֶבְרוֹן, עַד שֶׁלֹּא
יִזְדְּבַךְ מִחוֹ וְדַעַתּוֹ, וְלַהֲפֹךְ כָּל מֵי שְׁעוֹשָׂה תָּמִיד
רִשְׁעוֹת עִם חֶבְרוֹן, בִּידּוֹעַ שְׁמָחוֹ וְדַעַתּוֹ מִבְּהָלִין
וּמִבְּלָבִילִין. רְחַמֵּנָא לְצַלֵּן, וּעֲלַכְנָן רָאה, אֲהוֹבִי, אָחִי
הַיּוֹרֵךְ, לְשָׁנוֹת אֶת מַעֲשֵׂיךְ, וַיַּרְאָה לְזֹבֶחֶת וְלַטְהָר אֶת מִחְמָדָךְ
מִחְשְׁבָתְךָ, וְתִתְחַיֵּל לְעַשׂוֹת חִסְד עִם כָּל בָּרִיהָ, וּבְזֶה
תִּגְלַּח אֶת טוֹב לְבָךְ וּנְעַם תְּכוּנַת נְפָשָׁךְ; אֲשֶׁרִי מֵי שֶׁהוּא
אִישׁ טוֹב "וְעוֹשֶׂה חִסְד" עִם הַכָּל, וְאֶזְכָּר כָּל הַעוֹלָם עָומֵד
עַל זְכוֹתְךָ; אֲשֶׁרִי לוֹ!

עושה חסד

שיז

ה.

אחי ה'יקר! ראה להיות רגיל לעשות חסד עם כל בריה, ותעקר את הטעס והשנאה שיש בלבך על בני אדם, אשר דבר זה נמשך מרע לב ומחטאים ועוננות, כי כל אלו בנין-האדם, אשר טבעם הוא טבע רע, ואינם רוצים לעשות חסד עם חברים, זה מגלה את מעשיהם המגננים, וחטאיהם המלככים, רחמנא לצלן, לא בן מי שהוא איש טוב "זעושה חסד" עם הכל, זה מגלה את טהר לבבו, ונקיות מעשיו, אשרי לו, ואשרי חלקו! על כן, אהובי, אחי ה'יקר, ראה לשוב בתשובה אמתית על כל מעשיך שקלקלת עד עכשו, והרגל עצמך להיות איש טוב, ותמיד תהיה "עושה חסד" עם הכל, ואז תמשיך על עצמך חסד מהשימים. כי באותה מידה שאדם אווח למטה, כך ממשיך על עצמו מהמדה העליונה מלמעלה; אשרי לו!

.ג.

אהובי, אחי ה'יקר! למה לך לעשות רשעות תמיד לבני אדם? האם איןך יודע, כי באותה מידה שאדם

עוֹשֶׁה חִסְד

מודד לאחרים, בה מודדים לו? ! ועל-כן אם אתה פעשה רשות לאחרים, באotta שעה אתה עוֹשֶׁה רשות לעצמך. ועל-כן ראה לשנות דרכך, ותהייה רגיל מהיום להיות "עוֹשֶׁה חִסְד" עם הכל, ואז יעשו ערך חִסְד, וכל מײַיך ישטנו לגמרי לטובה.

. ז.

אהובי, אחוי היכר! עליך לדעת, כי מי שמרגיל עצמו להיות "עוֹשֶׁה חִסְד", הרי הוא מಡבק עצמו במדהתו של הקדוש ברוך הוא, אשר גם הוא "עוֹשֶׁה חִסְד" עם כל בריה שברא — שמחיה ומחנה ומקים אותה, וזו וمفרגנס את כלם, ועל-כן אם תרגיל עצמך תמיד בעשיות חסד, תהיה דבוק במדהתו יתרבורך, והוא ימשיך عليك אור רוחנית חיות אלקותו יתרבורך בהארה ובזיו נורא ונפלא מאד, כי באותה מידה שהאדם אווז ומחזיק בה, משפיעים עליו מלמעלה, ועל-כן אם מרגיל עצמו במדת החסד, "ועוֹשֶׁה חִסְד" עם כל בריה, בזה הוא אווז במדהתו יתרבורך, אשר הוא עצם החסד, ועל-ידי-זה ישפיע עליו אור נורא ונפלא; אשר לו!

עוֹשֶׁה חֶסֶד

שית

.ח.

אָחִי הַיּוֹרֵד! עַלְיךָ לְדִעָת, כִּי הַמְּדֹה הַטוֹּבָה הַזֹּוּ שֶׁל
"עוֹשֶׁה חֶסֶד", עוֹלָה עַל כָּל הַמְּדֹות הַטוֹּבּוֹת, כִּי אַת
עֲנֵין הַחֶסֶד צְרִיכִים תִּמְיד, וְאֵי אָפָּשָׁר לְהַתְּקִים כְּרָגָע
בֶּלֶא חֶסֶד, וְגַם הוּא יַתְּבִּרְךָ בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד, כִּמוֹ
שֶׁכְתוּב: עוֹלָם חֶסֶד יַבָּנָה — שֶׁהָעוֹלָם נַבָּנָה רַק עַל
חֶסֶד, כִּי אָרִיךְ לְהַרְגִּיל עָצָמוֹ לְעֲשׂוֹת תִּמְיד חֶסֶד עַם בְּנֵי
אָדָם — לְעֹזֶר לְאַמְלָלִים, לְשִׁמְחָה אֶת הָעֲנֵנִים, לְנַחַם
אָבָלִים, לְבָקֵר חֹזְלִים וְלְהַזְּשִׁיט עֹזֶר לְנַצְּרִיכִים, וְכֹל זה
בְּכָל "עוֹשֶׁה חֶסֶד", אֲשֶׁר אֵין לְמַעַלָּה מֵזָה, וְאֵין
לְעוֹלָם קַיּוּם בְּלִי עֲשִׂית חֶסֶד עַם זְלָתָה, וְעַל-כֵּן רָאָה
לִזְרָק מִפְּנֵי עַכְשָׁו אֶת רַע לְבָבָךְ, וְהַרְגֵּל עָצָמָךְ לְעֲשׂוֹת
תִּמְיד חֶסֶד עַם זְלָתָה, וְאֹז יַפְתַּחְיוּ עַלְיךָ מִלְמַעַלָּה שְׁעִירִי
הַחֶסֶד, וַיִּמְשַׁךְ עַלְיךָ חֶסֶד עַלְיוֹן כָּל הַיּוֹם, כִּי חֶסֶדוֹ
יַתְּבִּרְךָ שׁוֹפֵעַ תִּמְיד מִלְמַעַלָּה, וְצְרִיכִים כָּלִי לְקַבֵּל אֶת
זה, וְהַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד הוּא עַל-יָדִי מַעֲשָׂיו — אֵם
תְּהִיה "עוֹשֶׁה חֶסֶד", אֵין יְהִיה לְךָ כָּלִי לְקַבֵּל בּוֹ חֶסֶדוֹ
יַתְּבִּרְךָ.

ט.

אחי ה'יקר! ראה לשבר את רע לבעב המונע אותו מלעשות חסד עם זלחתך, אף פעם לא תדע מתי תצטרך אפה שיעשו עמך חסד, ועל-כן ראה להרגיל עצמה להיות "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עם זלחתך, ואז הכל יאהבו אותך, וכשהאתה תצטרך לחסד ייעשו גם עמך חסד, כי לפעמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם — כפי הפנים שתראה לזלחתך, כן יראה לך, אם אתה תהיה תמיד "עוֹשֶׂה חֶסֶד", אוי ייעשו גם עמך תמיד חסד.

י.

אחי ה'יקר! ראה לעקר ממק את מדת הרע והאכזריות, אשר נטעה בטעעה, ותחילה להטות תמיד בלבפי חסד, ותהיה "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עם כל בריה שבעולם, ואף שבהתחלת יבוא לך דבר זה בקשי ובכבד עד מאד, כי מרבית הרגלים שהרגלת עצמה מנעויך להיות בעל טבע רע, ועכשו כשהאתה רוצה לצאת מההפוך אל ההפוך זה יבוא לך בקשי גדול, אך כבר אמר התניא הקדוש (אבות פ"ה): לפום צערא אגרא

עוֹשֶׂה חִסְד

שכा

— בַּפִּי הַצָּעֵר שִׁישׁ לְהָאָדָם בְּקִיּוֹם אַיִזּוֹ מִצּוֹה, אוֹ בְּשִׁבְירָת אַיִזּוֹ מִדָּה רָעה, כִּמּוֹ־כֵן יָגַדְלָ שְׁכָרוֹ; עַל־כֵּן רָאה לְהוֹצִיא מַלְבָּךְ אֶת מִדָּת הַרְעָה וְהַאֲכֹזְרִיוֹת שְׁגַטְבָּעָה בְּכָה מִקְטָנוֹתָה, וְתַשְׁתַּדֵּל לְעַשּׂוֹת תָּמִיד רָק חִסְד עַם אֶחָרִים.

יא.

אָחִי הַיְקָרִ! בָּזָה שְׁתַּרְגִּיל עַצְמָךְ לְהִיּוֹת "עוֹשֶׂה חִסְד" עַם זָלָתָה, בָּזָה תִּמְשִׁיךְ עַל עַצְמָךְ חִסְד אֶל, הַשׁׁוֹפֵעַ בְּכָל יוֹם, וְתַזְכֵּה לְהַפְּלֵל בּוֹ יְתִבְרָה, אֲשֶׁר אָרוֹן יְתִבְרָךְ מְאִיר בְּאוֹר נֹרָא וּנְפָלָא מְאֹד בְּהַתְגִּלוֹת נְפָלָא, לִמְיִ שְׁמָכִין כְּלֵי לְזָה, וּכְלֵי הַוָּה-הַחִסְד, כִּי בָּאוֹתָה מִדָּה שָׁאָדָם מְזָדָה, בָּה מְזָדִין לוֹ; וּעֲלֵיכְךָ לְדֻעָת כִּי מִדָּת הַאֲכֹזְרִיוֹת הִיא מִמְּדָת הַפְּתִיּוֹת וְהַכְּסִילוֹת, כִּי יִחְשַׁב הַפְּתִי וְהַסְּכָל כִּי לוֹ לְבָהּוֹ נָתָנָה הָאָרֶץ, וְאֲשֶׁר כֵּל בְּאֵי עַולְםַ יַּלְכִּין לְכַלְיָוֹן וְחַרְצָן, וְעַל־כֵּן הוּא יִכְלֶל לְהַתְאַכְּזָר עִם כֵּל מֵ שְׁבָא תְּחַת יָדוֹ, וְאֵינוֹ יָזְדָע כִּי סָופּוֹ שֶׁל הַאֲכֹזָר, שְׁגַכְרָת לְגַמְרִי מִזָּה הַעַולְםַ, וְצַר וּמָר לוֹ, כִּי הַכֵּל שׁוֹגָנים אָתוֹ שְׁנָאת מְוֹת, לְאַכְן זֶה שְׁמַרְגִּיל

עצמו ליהיות "עוֹשֶׂה חִסְדָּה" בכל פעם, זכרו נשאר לנצח, ובכך ייו הכל יאהובוה ויעזרוהו, כי הכל אוהבים מי "שְׁעֹשֶׂה חִסְדָּה".

יב.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, באם תהיה "עוֹשֶׂה חִסְדָּה", אל תחפץ שיישלמו לך חזהה טוביה, אלא תרע בידיעה ברורה, כי על כל חסד שתעשה עם בני אדם, וכל טוביה שמתיטיב עמיהם, תקבל חזהה רעה, ואף-על-פייכן אפתה ראה מצדך תמיד להיות "עוֹשֶׂה חִסְדָּה" ואז ישלם לך הקדוש ברוך הוא חסד גדול מהשמיים, מה שלא שערת ולא תארת במחשבתך — הוא ברוחני והו בגשמי; וכיין שאמר רבנו זכרונו לברכה, (ספר המדות, אות דעת, סימן לג) ; מי שמשלמין לו רעה פחות טובה, הקדוש ברוך הוא מרחם עליו, ונתן לו שכל גדול בעבודת הבורא, על-כן ראה להיות "עוֹשֶׂה חִסְדָּה" תמיד, ושום דבר לא ימנע אותו מזה, וסוף הקבוד לכוון אליו.

עוזשה חסיד

שכג

.יג.

צריך שתדע, אהובי, אחיו היקר, על-ידי שטרגיל
עצמך להיות "עוזשה חסיד" עם זלחת, על-ידי זהה תקנה
לעצמך הרבה יהודים ואוהבים טובים שייעזרו גם לך
בעת艸רותיך, ואף שעלה-פי רב כשבועשים טוביה לאיזה
בן אדם, לבסוף הוא משלם לך רעה תחת טוביה, אף-
על-פייכן כשהאתה תהיה חזק ואמיץ במדתך הטובה
— לעשות חסיד עם הכל, אז סוף כל סוף כל אלו
شمשלמים לך רעה תחת טוביה יפלוי תחתך, ושםך
יגדל עד מאד, ויצא מסוף העולם ועד סופו, ותתפרנס
מדת טוב לבבך, כי עלייך לדעת, אשר אצלו יתברך
מאד יזכור האיש ה"עוזשה חסיד". ועל-כן הוא מנשה
אותו בתחילת — לראות אם באמת כונתו עם החסיד
שבועשה מצד טוב לבבו או מלחמת שרוצה איזו טוביה
בחזרה מזלה, ועל-כן על-פי רב למי שבעושים חסיד
הוא משלם בחזרה רעה, וכל זה למען הנשyon מלמעלה
— לראות אם אפה "עוזשה חסיד" מצד הטוב הגנויז
שבך או מלחמת אלו פניות, ואם אף-על-פייכן אפה
מממשך להיות "עוזשה חסיד", על אף שמשלים לך
רעות תחת טובות, אז נתגלה באמת טוב לבך, ורב טוב

הַגָּנוֹן מִחְכָּה לְהָ, וּמִתְפְּרָסָם שָׁמֶךָ בְּכָל הָעוֹלָם כֵּלָוָן; אֲשֶׁרִי מִי שָׁעֹשֶׂה חִסְד פָּמִיד עִם זְלָתוֹ, וְאַינוּ מִסְתַּכֵּל עַל שֻׁום קִיוּוי שָׁכָר.

. יְד.

צָרִיךְ שֶׁתְּדַע, אֲהוֹבִי, אָחִי הַיּוֹרֵד, כִּי לְמַעַלָּה בְּעוֹלָמוֹת הָעָלִיוֹנִים מִתְנַהֲגִים עִם הָאָדָם בְּדִירָק בְּאוֹתָה גָּמָּא שֶׁהָיָה מִתְנַהֲגָה עִם בְּנֵי אָדָם לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי כַּפְרִי שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֲגָה בְּמַדּוֹתָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מַעֲוָרֵר כְּנֶגֶדוֹ לְמַעַלָּה בְּשֶׁرֶשִׁים הָעָלִיוֹנִים — אִם דָּרְכוֹ לְהַתְּנַהֲגָה עִם אֲנָשִׁים בְּמִדְתָּה הַחִסְד וְהַרְחָמִים, וְהָוָא אִישׁ "עוֹשֶׂה חִסְד", אֹז הוּא מַעֲוָרֵר כְּנֶגֶדוֹ לְמַעַלָּה אֶת מִדְתָּה הַרְחָמִים, וּמְרַחְםָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָיו, וּמְזַחֵל לוֹ עַל כָּל מַה שָׁפָגָם וְחַטָּא עַד עַכְשָׁוֹ, כִּי בְּאַמְתָּה כְּשֶׁאָדָם חַטָּא, וּבְפָרְטִיּוֹת כְּשֶׁהָרַבָּה לְפִשְׁעָו, אֵיךְ יִוּכֵל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר קָלָקְל וְשַׁחַת, כִּי הַלָּא חֹבְתוֹ שֶׁל אָדָם וּזְכוֹתוֹ לְעַתִּיד לִבּוֹא תָּלוּיִים רַק לְפִי רַב הַמִּצְוֹות וְהַעֲוֹנוֹת שִׁישׁ בִּינּוֹ, דָּאמְרָה הוּא רַב מִצְוֹות הוּא בְּגִדר צָדִיק, וְאִם הוּא רַב עֲוֹנוֹת הוּא בְּגִדר רְשָׁעָה, וּמִי יֹאמֶר — זָכִיתִי, לְבִי

עושה חסד

שכה

טהורתי מחתמי, מי יכול להתפאר שיש לו הרבה מצות, שיהיה בוגדר צדיק? אבל אם ירגיל את עצמו ליהיות איש עושה חסד עם הכל, ותמיד מסתדר לעזר אחרים, ובפרטיות لكمכם אליו יתברך, אז על-ידי זה יזכה שמעשייהם של אלו שעשה עליהם החסד, ולבכם מחת בנפי השכינה יכרייעו אצלם ויהיה צדיק, כי בזכותם — שחוירו בתשובה על ידו נעשה ונכנס בוגדר צדיק; אשרי לו, ואשרי חלקו! ועל-פני ראה, אחוי היכר, להיות תמיד איש "עושה חסד" עם זלתו, ותהיה איש טוב, ובזכות זה תזכה, شيء מהל לך הקדוש ברוך הוא על כל עונותיך, ויברע הטוב על הרע, ותהיה נחשב כצדיק, ותירש את העולם הבא.

טו.

אחוי היכר! ראה להסתכל תמיד רק על עצמה, וזכור את מעשיך הרעים, ואו תוכל לדון את כל בר ישראל לכף זכות, ותהיה איש "עושה חסד", כי כל זמן שאין האדם מכיר את עצמו, על-ידי זה הוא רחוק מלעשות חסד עם אחר, ולדון אותו לכף זכות, על-פני

ראה, אהובי, אחוי, להכנייע עצמה, ולהיות מכיר את מקומך, ותהייה תמיד בלב שמח, ותאהב את כל ברישראל באמת, ולא תקטרג עליו בשום אפנ שבעולם, רק תעשה עמו חסד, ותדרון אותו לכף זכות, ואם אתה רואה איזה חסרון בזלחך, תדע אשר אם תזקה להסידר ממה את המשך המעיר את העינים ומסתיר את אלקותו יתברך ממה אז תראה שככל הרע שאתה רואה בזלחך זה בעצמך ביותר גריונות ושביפות; ועל כן ראה לדין את כל בר ישראל לכף זכות, ותתקשר עמו באהבה, ותעשה עמו חסד, ואז פאריך עלייך נשמהתך באור עליון, מאחר שהתקשת ונתקה עם כלל נשות ישראל, ואותה איש "עוֹשֶׁה חִסְדָּי" לכל.

טז.

אהובי, אחוי היקר! עלייך לידעתי, כי כל אדם בטבעו הוא איש רע ומלא קנאה ושנאה, והוא מפחד תמיד שאולי אחר יקח משחו ממנה, וזה מביאו להיות איש רע, ועל כן צריך לעבד על עצמו מאד לזכות להגיע אל מדרגה זו — להיות איש טוב "עוֹשֶׁה

עוֹשֶׁה חִסְד

שכז

חִסְד" תָמִיד, וְאֵל תַחֲשֵׁב אֲשֶׁר דָבָר זֶה בָא בְנָקָל, לֹא !
לֹא ! אֵל תַחֲשֵׁב זֹאת כְּרָגָע, כי צָרִיךְ לְעַבְדָ עַל עַצְמוֹ
יָמִים וָשָׁנִים לְעַקְרָב מִלְבָבוֹ כֹל מִינִי רֵע, וְכֹל מִינִי קְנָאָה
וְשָׂנָאָה, עַד שִׁיגַע לְהִיּוֹת אִישׁ "עוֹשֶׁה חִסְד" תָמִיד עִם
זֶלֶתוֹ, וְכֹשֶׁמָגַע כִּבְרָא אֶל הַמִּדָּה הַיְקָרָה הַזֶּה לְעַשׂוֹת חִסְד
תָמִיד עִם זֶלֶתוֹ, אֹז נִפְתָּח לוֹ שַׁעַר הַמִּיחָה וְהַשְּׁכָל וְזָוֶכה
לְהַתְגִּלוֹת אֱלָקוֹת בַמְּדָרָגָה הַעֲלֵיוֹנָה, וְכֹל מָה שַׁהֲוָא
יוֹתֵר אִישׁ "עוֹשֶׁה חִסְד" עִם זֶלֶתוֹ, כְמוֹזָכָן נִפְתָּח לוֹ
יוֹתֵר שַׁעֲרִים בְדַבְקּוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֶךְ, וְכֹן נִכְנָסָת בָוּ
תְשׂוֹקָה עֲצֹוֹמָה לְלִמְדָ אֶת הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָה, וּמִתְפַלֵּל
בְחִיּוֹת וּבְדַבְקּוֹת גִּדְוֹלָה, כי הַפְלָל תָלוּי כַּפִּי מִדָּת לְבָוּ
הַטּוֹב, שָׁזֶה שַׁעַר לְהִגַּע אֶל כָל הַקָּדְשָׁות וְאֶל כָל
הַטְהָרוֹת וְאֶל כָל הַדְבָקּוֹת. אֲשֶׁרִי מִי שַׁהֲוָא אִישׁ "עוֹשֶׁה
חִסְד" תָמִיד, וְעוֹזֵר לְזֶלֶתוֹ, אֲשֶׁר אֹז יִזְפָּה לְהַכְנֵס תָמִיד
בְפִנִים הַקָּדוֹשָה, לִפְנֵי וּלְפָנִים בְלִי שָׁוֵם קְבָלָת רִשּׁוֹת,
אֲלָא נִכְנֵס מִתִּי שְׁרוֹצָה; אֲשֶׁרִי לו !

. יז.

אָחִי הַיְקָר ! עַלְיכָךְ לְדֹעַת, כי שְׁלָמוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר

"עוֹשֶׂה חִסְד" פָמִיד הִיא, כַּשְׁאַינָו מֵצֶה לְשׁוֹם גַּמּוֹל
כָּלְל. וְאַדְרָבָה כָּל מֵי "שְׁעֹשֶׂה חִסְד" עִם אַחֲר, וְהַלָּה
מְשֻׁלָּם לוֹ בְּחִזְרָה בְּזִוְנוֹת וְשִׁפְיכוֹת דָמִים, וּמוֹצִיא שֵׁם
רֵע עַלְיוֹ, וְשׂוֹנָאו, וּמְשֻׁלָּם לוֹ רֵעה פְּתַחְתַּה הַטּוֹבָה וְהַחִסְד
שְׁעֹשֶׂה לוֹ, זֶה עֲקָר מַעֲלַת הָאָדָם הַזֶּה שֶׁהוּא "עוֹשֶׂה
חִסְד", וְאִישׁ כְּזֶה מִאַד מִאַד חָשׁוֹב בְּשָׁמִים, וּמְשֻׁלָּמִים
לוֹ בְּחִזְרָה מְשֻׁמִּים עֲשִׂירֹות נְפָלָה בְּגִשְׁמִיות, וְהַשְׁגָות
וּמִדרְגוֹת גְּבוּהוֹת בְּרוֹחוֹנִיות, עַין לֹא רְאָתָה. וּעַל-יכן,
אֲהֹובי, אֲחֵי הַיְקָר! אֶל תִּמְנַע אֶת עַצְמָךְ מִלְהִיוֹת אִישׁ
"עוֹשֶׂה חִסְד", אֶפְ שְׁאַתָּה סּוּכֵל בְּשִׁבְיל זֶה בְּזִוְנוֹת
וְשִׁפְיכוֹת דָמִים, תַּדְעַכְי זֶה עֲקָר הַשְׁלִמּוֹת, וּסְוִף הַכְּבֹוד
לְבָוא אֲלֵיךְ, רְאָה לְהִיוֹת אִישׁ טֹוב תָּמִיד, וּמְעֹשֶׂה חִסְד
עִם כָּלָם, וְזֶה יְהִי הַטְּבָע שְׁלָק — שְׁתְּהִי אִישׁ
"עוֹשֶׂה חִסְד" פָמִיד.

.יח.

אֲהֹובי, אֲחֵי הַיְקָר! רְאָה לְהָרָגֵל עַצְמָךְ לְהִיוֹת
"עוֹשֶׂה חִסְד" תָּמִיד עִם זְלָתָךְ, כִּי בְּשָׁעָה שְׁرָצָה הַקְדוֹש
בָּרוּךְ הוּא לְבָרָא אֶת הָאָדָם, וּקְטוּרָgo כָּל הַמְלָאכִים שְׁלָא

עושה חסד

שבט

יברא, אֶז בָּאָה מִדְתַּת הַחֶסֶד, וְאֶמְרָה — שְׁכֵן יְבָרָא, כי' האדם יהי' גומל חסד (מדרש רבה, בראשית), נמצא, בשעה שאדם זוכה לעשות חסד עם זלתו, בזה נתן פה למדת החסד להנתר ולהתפשט עליו, והוא לו זכות להיות בזה העולם, ועל כן בשעה שעוברת עליו, חס ושלום, אין זו צרה או יסורים או מחלה רעה, עליו להזדרז ולהתחיל לעשות חסד עם זלתו, ובזה שתהי' איש "עושה חסד", תזכה שימשך עליו חסד הקדוש ברוך הוא, ותתaphael מעליך מדת הדין למדת החסד, ותראה ישועה ורפואה, ומצליח בכל דרכיך.

.יט.

אהובי, אחוי ה'יקר! ראה להוציא את הרע והרעשות הטמנונים בלבך, וראה להתחל לחיות איש "עושה חסד", כי יש בני אדם, אשר טבעם הואطبع רע עד מאד, ורוצים לעשות רק רע כל היום לזולתם, ואחריך לעבד הרבה על עצמו שייהי לו לב טוב וייהי איש "עושה חסד", שאז כל מהלך הימים שלו ישנה לגמרי, כי דרכו של איש רע ובליעל, העושה מעשי

של עושה חסד

הרשעות פָמִיד לְזַלְתּוֹ, אֲשֶׁר הוּא מִבְּהֵל וּמִבְּלַבְלָל עַד
מַאֲדָר, כִּי הַרְשָׁעָות עַזְקָרָתוֹ מִדְעָתוֹ וְשַׁכְלוֹ, אֲבָל
כְּשִׂירָגִיל אֶת עַצְמוֹ לְהִיוֹת אִישׁ טָוב וּעַזְשָׁה חָסֶד" עַם
זַלְתּוֹ, אֲזַי יְהִי פָמִיד מִיְשָׁב, וַיְהִי עַסְקָיו בְּנָחָת עַם
הַבְּרִיאָת, וְכֹלֶם יַאֲהָבוּ אֹתוֹ, כִּי אֶת אִישׁ רֵעָ וּבְלִיעָל,
הַעֲשָׂה מַעֲשֵׂי רְשָׁעָות עַם זַלְתּוֹ, הַכֶּל שׁוֹנוֹאִים, מַה
שָׁאַיִן כִּן אִישׁ טָוב וּ"עַזְשָׁה חָסֶד" מַוְצָּא-חַן בְּעִינֵי כָּל
רוֹאֵי, וְכֹלֶם אַוְהָבִים אֹתוֹ וּעוֹזָרים לוֹ פָמִיד.

.כ.

אֲהֻובי, אֲחִי הַיָּקָר! אִם אַתָּה רֹצֶחֶת לְקָנוֹת לְעַצְמָךְ
יָדִידִים רַבִּים, אֲזַי הַרְגֵל עַצְמָךְ לְהִיוֹת אִישׁ טָוב
וּ"עַזְשָׁה חָסֶד" פָמִיד עַם זַלְתּוֹ, וְאֶת שְׁלָכָל אֶחָד
שְׁתַעֲשָׂה אִיזוֹ טוֹבָה, בְּהַכְרָמָה שְׁתַחְזֹר לְךָ רֵעָה פְּתַחְתָּה
הַטּוֹבָה, אַף-עַל-פִּיכָּן אֶל תִּסְתַּכֵּל עַל דְּבָרָ זֶה כָּלָל, רַק
אַתָּה הַרְגֵל עַצְמָךְ לְהִיוֹת אִישׁ טָוב וּ"עַזְשָׁה חָסֶד" עַם
הַכָּל, וְאוֹז — אִם תַּהֲיֵה עַקְשָׁן גָּדוֹל לְעַשׂוֹת פָמִיד טָוב
וְחָסֶד עַם זַלְתּוֹ, וְכֹלֶם יַשְׁלָמוּ לְךָ רֵעָה פְּתַחְתָּה טוֹבָה,
תַּרְאָה אֵיךְ שְׁיוּם אֶחָד יַתְהַפֵּךְ הַגְּלָגָל, וְכֹלֶם יַתְחִילוּ

עוֹשֶׂה חִסְד

שלא

לְאָהָב אֹתָה, וַיְהִי נָעֲשִׂים לְךָ יִדִּידִים וְאָהָבִים
וְאָהָדִים גָּדוֹלִים, כִּי אִישׁ טוֹב וּ"עוֹשֶׂה חִסְד" עִם זְלָתוֹ,
אֵף פָּעֵם לֹא יִפְסִיד, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יִמְנַع אֶת
הַטּוֹב עִם הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶכְיוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרֶךְ רְחוּם וְחַנּוּן
וּעוֹשֶׂה חִסְד עִם הַכָּל, וְכֹמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, כִּי יִעַשֶּׂה עִמּוֹ
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַיַּשְׁפִּיעַ עַלְיוֹ חֹטֶט חִסְד פָּמִיד,
וַיִּשְׂאַ חֹן וְחִסְד בְּעִינֵּי כָּל רֹאִיו, וְכֹלֶם יַאֲהַבּוּ אֹתוֹ
וַיַּעֲזַרּוּ לוֹ בְּכָל עַנְנֵנוֹ.

.כא.

אֲהָבוֹי, אָחִי הַזָּקָר לֵי מַאַד! רָאה לְהַרְגִּיל עַצְמָה
לְהִיּוֹת אִישׁ טוֹב וּ"עוֹשֶׂה חִסְד" עִם כָּל בָּר יִשְׂרָאֵל,
אֱפָלוֹ שַׁתְּצָא לְךָ בְּעַצְמָה רָעה מִזָּה, כִּי עַלְיךָ לְדֹעַת,
אֲשֶׁר זֶה עַקְרֵב שְׁלָמוֹת עֲשִׂית הַחִסְד עִם אָחָר, שְׁאֱפָלוֹ לֹו
תַּצָּא מִכֶּל זֶה רָעה, אַף-עַל-פִּיכְנָן אֶל יִמְנַע אֶת עַצְמוֹ
מְלֻעָּשׂוֹת חִסְד עִם זְלָתוֹ, וְאֵף שֶׁזֶה דָּבָר קָשָׁה מַאַד, כִּי
טָבָע הָאָדָם, שֶׁהוּא קָרוֹב לְעַצְמוֹ, אַף-עַל-פִּיכְנָן עַלְיוֹ
לְדֹעַת, כִּי עַקְרֵב שְׁלָמוֹת עֲשִׂית חִסְד עִם זְלָתוֹ צְרִיךְ
לְהִיּוֹת בְּנָאָמָנוֹת כְּזוֹ, שְׁאֱפָלוֹ לֹו בְּעַצְמוֹ תַּצָּא רָעה מִזָּה,

אֲפִ-עַל-פִּיכְנָן לֹא יִמְנַע אֶת עַצְמוֹ מַלְעָשׂוֹת חִסֵּד עַם זְלָתוֹ, וְאֵז לְבֶסֶף יַעֲזֹר לוֹ הַקָּדוֹש בָּרוּךְ הוּא, שַׁהכָּל יִתְהַפֵּךְ עַלְיוֹ לְטוּבָה, כִּי כִּמוֹ שֶׁרְצָנוּ וּמִחְשַׁבְתוּ הִי לְטוּבָה, כְּמוֹ-כְּנָן יַעֲשֶׂה עַמּוֹ הַקָּדוֹש בָּרוּךְ הוּא רַק טֻוב, וַיְהִי לֹו אַחֲרַ-כֵּךְ טֻוב וְחִסֵּד, כְּדַרְךְ שֶׁהוּא עֲשָׂה טֻוב וְחִסֵּד.

כב.

אֲהֹובי, אֲחִי הַיָּקָר! רָאה לְחִזְקָה אֶת עַצְמָה בְּכָל מִינִי אֲפָנִים שְׁבָעוֹלִם, וּשְׁוּם דָּבָר לֹא יִפְרַל אֶתְכָה בְּשֻׁוּם אֲפָן שְׁבָעוֹלִם, וְאֵף שֶׁאָתָה רֹואָה שְׁלָכָל מֵשֶׁאָתָה עוֹזֵר וַעֲוֹשָׂה עַמּוֹ חִסֵּד, הוּא מִשְׁלָלָם לְךָ בְּחִזְרָה רַע וּרְשָׁוֹת, אֲפִ-עַל-פִּיכְנָן אֶל תִּסְתְּפֵל עַל זֶה כָּלָל, רַק הַדָּבָק בְּמַדּוֹתָיו יַתְּבִּרְךָ — מַה הוּא "עוֹשֶׂה חִסֵּד" עַם כָּל בָּרוּחוֹתָיו, וְהָם מִשְׁלָמִים לוֹ בְּחִזְרָה רַע וּרְשָׁוֹת, כִּי חֽוֹטָאים וּמִתְחַצְּפִים נִגְדוֹ יַתְּבִּרְךָ, כְּמוֹ-כְּנָן גַּם אָתָה הַרְגֵל עַצְמָה לְהִיּוֹת אִישׁ טֻוב וּ"עוֹשֶׂה חִסֵּד" עַם זְלָתוֹ, אֵף שִׁישָׁלָם לְךָ בְּחִזְרָה רַע וּרְשָׁוֹת, וַיִּתְחַצֵּף עַצְמוֹ נִגְדוֹ, כִּי בָּזָה תֹּזֶה לְהַפְלֵל בּוֹ יַתְּבִּרְךָ בְּתִכְלִית הַכְּלִילִות, כִּי בָּמְדָה שָׁאָדָם מָוֹדָד, בָּה מָוֹדָדים לוֹ.

כג.

אָרִיךְ שַׁתְּדֻעַ, אֲהוֹבֵי, אָחִי הַיּוֹרֵד, כִּי צָרִיךְ לְהַרְגִּיל
את עַצְמוֹ לְהִיוֹת אִישׁ טֹב וּ"עוֹשֶׂה חִסְדָּי" קָדֵם בְּבֵיתוֹ
עם אֲשֶׁתוֹ וַיְלָדָיו, וַאֲחַר-כֵּךְ עִם אֶחָדים, וַזָּה עֲקָר
הַשְּׁלָמּוֹת, כִּי טַבָּע הָאָדָם שֶׁהוּא אִישׁ טֹב וּ"עוֹשֶׂה
חִסְדָּי" עִם זְלָתוֹ בְּחוֹזֶן, אֲכֵל בְּבֵיתוֹ — עִם אֲשֶׁתוֹ וַבְּנֵיו
וַبְּנוֹתָיו הוּא אִישׁ רֹעֶה וַנוֹּוקָם וַנּוֹטֵר עַמָּהֶם, וַיְמַעֲנִישֵׂנָה
אָוֹתָם, וַהוּא גָּדוֹל אֶתְּם בְּחָמֵר הַדִּין, וַזָּה סִימָן שֶׁהוּא אִישׁ
צְבָיעַ וְלֹא אִישׁ טֹב וּ"עוֹשֶׂה חִסְדָּי", כִּי כָל מָה שֶׁהוּא
אִישׁ טֹב וּ"עוֹשֶׂה חִסְדָּי" עִם זְלָתוֹ, הַכֵּל כִּי שִׁיכְבָּדוּ
אוֹתוֹ, וַיְחִזְיקוּ מִמֶּנּוּ, וַעֲלֵיו הַרְאִיה שֶׁהוּא "עוֹשֶׂה חִסְדָּי"
רַק בְּחוֹזֶן בָּמָקוֹם שְׁרוֹאִים, אֲכֵל לֹא כֵן בְּבֵיתוֹ —
בְּהַצְנָעָה, שֶׁם הוּא אִישׁ רֹעֶה וַרְעֵה מַעֲלָלִים, וּעוֹשֶׂה עַמָּהֶם
רַק רֹעֶה כָל הַיּוֹם, וַעֲלֵל-כֵן עֲקָר שְׁלָמּוֹת הַחִסְדָּר לְהַתְּחִיל
בְּבֵיתוֹ — לְעֹזֶר לְאֲשֶׁתוֹ וַיְלָדָיו, וַיְכַנֵּס וַיְלַךְ עַמָּהֶם
לִפְנֵים מִשּׁוֹרְתַּת הַדִּין, וַיַּעֲשֵׂה עַמָּהֶם חִסְדָּר פָּמִיד, אֲף
שִׁיכְעִיסּוּ וַיַּצְעִירוּ אוֹתוֹ, וַאֲחַר-כֵּךְ יְהִי אִישׁ טֹב
וּ"עוֹשֶׂה חִסְדָּי" עִם אֶחָדים גַּם-כֵן, וְאֵז יַתְגַּלֵּה טְהָרָה
לְבָבוֹ, אֵיךְ שְׁפָנַתָּה הִיא בָּאֶמֶת לְעֹזֶר לְאֶחָדים, כִּי טַבָּע
הָוּא אִישׁ טֹב וּ"עוֹשֶׂה חִסְדָּי" עִם הַכֵּל; אֲשֶׁרִי לוֹ!
תִּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאָל עֲוֹלָם!

אריך שילמד לעשות ויקים הילג [השלש-עשרה] מדות של רחמים וחסדים, דהיינו שיהיה לו רחמןות וירבה לעשות חסד, ויקים כל הילג [השלש-עשרה] מדות של רחמים, ועל-ידיהם מעורר למעלה כל הילג מדות העליונים של רחמים, ועל-ידיהם מכנייע ומבטל המחייבים שנעשו עליידי עונותיו, כי הקדוש ברוך הוא מוחל עונותיו עליידי, ומעבירם ראשון.

(שיחות-הבר"ן, סימן פט)